

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Belgica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66596)

PROVINCIA BELGICA.

IN Belgica Prouincia fuerunt hoc anno e nostris ad numerum trecetorum triginta trium. Louani, & Antuerpia triceni. In Tornacensi Probationis domo septem & quadraginta, Audomari in Collegio Societatis quatuor & triginta, in Seminario Anglicano tres. Leodij septem & triginta. vno minus Duaci. Traiecti duodeviginti, Brugis, item Valencanis vno plus. Gadaui septem & decem, Corsiaci vno minus, Insulis viginti. Montibus Hunnonum sex. In Bruxellensi Sede, ac Missione castrensi septem & quadraginta. Groeninge Frisiae Metropoli sacerdotes duo, tres in Hollandica, & Zelandica excursionem versantur. Superis additi vt speramus omnino sex, in Societatem ad lecti triginta.

Collegium Louaniense.

IN Beatæ Mariæ Sodalitatibus excolendis nec leuiter, nec inutiliter laboratum est Ex his vna est doctissimorum hominum, lectissi-

H 3 morum-

morumque adolescentium, & numero, & pietatis studio præstans. In eam Ioannes Lenscius Belliolanus, & Louaniensis Gymnasij columnæ, cum in morbum, quo deinde extinctus est, incidisset a describi voluit, & moriens Sodalitati argenteam Christi crucifixi legavit effigiem, expiandisque animi noxis nostros adhibuit, ut quem in vita aduersarium habueramus, eo in morte amicissimo vteremur.

Altera Sodalitas est militum ad tutelam vrbis comparata, quorum tantus est virtutis ardor, ut æris campani signo de more dato, confestim in hostes ad urbem accedentes impetum faciant, eosque felici semper ausu repellant. Die Sanctissima Eucharistiæ sacro sub signis centuriati cum militariter supplicatum irret, gratisimum præbuerunt Ciuitati spectaculum. Porro ex his complures partim Dominicanæ, partim Franciscanæ, partim Carthusianæ militiæ ascripti felicius militant. In quinque vrbibus Paræcijs (tot enim numero sunt) pueri, ac puellæ latina, & Belgica Catechese erudiuntur. Eoque loci adducta res est; ut primaria matronæ, ac virgines per festos dies duabus ante meridianis, totidemque pomendianis horis puellas, & ancillas certo in loco legere, & scribere doceant, ut hac illecebra eas ad condiscendum catechismum alliciant, & res belle procedit, iam ad centum viginti discipulas habent. Sacræ etiam Virgines, Vicarij rogati, cohort-

Exhortationibus, & sacris confessionibus a no-
stris adiuta .

Probationis Domus Tor- nacensis.

Labor in Tyronibus instituendis, exer-
cendisque aliquot veteranis, positus do-
mi, manavit foras ad utilitatem salutemque
multorum; Tenera ætas catechismo imbuta
est, eademque opera, septem ab hæresi liberati.
Virgines, quarum pleræque antea cultus mu-
liebris studiosæ in primis erant, Deo se se di-
carunt; Ciues hæretici ex Senatus consulto li-
beros mittere ad catechesim certis diebus ius-
si, vetabant eos recolere domi, ea quæ in Ca-
tholicorum schola didicissent, sed contra acci-
dit, pueri domos reuerſi, matres primum, de-
inde etiam patres ad Catechismum audiendum
pelliciunt. Mirum existit vulgo in pueris
studium christiane pietatis. Domi temerè iu-
rantes, vt fit, acriter incusant magna paren-
tum voluntate; elegantioſorem corporis cultum
adeò negligunt, vt iussi à parentibus ornatum
æqualibus suis parem adhibere, noxium chri-
stiane simplicitati luxum cum lacrymis de-
precentur. Puella vndecimum annum agens,
morti proxima, cum ancillam, matremque hæ-
reticam frustra rogasset, vt pro se rei diuine

interessent, quo sibi expeditius esset iter in cœ-
 lum; idem à patre eadem labe infecto flagita-
 re non destitit prius, quam ille precibus fati-
 gatus morem gereret filie; mirum dictu, Vbi
 pater è templo domum regressus, sacro se ad-
 fuisse renunciauit, subito exhilarata puella,
 Patri, ac Deo gratijs actis, excessit è vita, &
 opportuna mors filie parentibus saluti fuit;
 confestim vterq; ad catholicos se aggregauit.
 B. P. N. Ignatij commentationibus vtiliter ali-
 quot eruditi, quarum beneficio adolescens pla-
 nè perditus ad sanitatem reuertit, maxima cū
 parentum letitia, ac voluptate. Nobili, & ho-
 nestæ familiæ inopia laboranti, extremis iam
 suis rebus nostrorum opera subuentum est;
 Vir doctus inimicorum iniquitate pauper, di-
 profugus vagatur, nè officiū deserat, nostro-
 rum ope vitam, honorem, famam tutatus est.
 Paralyticus per frigida tempestate sub dio ia-
 cens, cibo, tecto, cæterisq; rebus necessarijs est
 recreatus, & aduersus vltimum certamen sa-
 cris mysterijs rite munitus. Mulier minus bo-
 næ famę, tetro correpta morbo grauer ole-
 bat: cum odoris grauitas Parochum absterre-
 ret, eius permissu, mulieris confessionem vnus
 è nostris excepit, iamque Eucharistiam illi,
 & sacram oleum ministrare apparabat, tum
 Parochus nostri Sacerdotis exemplo, se ipse
 vicit, & suo munere alacriter defunctus est.
 Ceruisiarij cuiusdam puer operi intentus, fab-
 lense

lente vestigio, in labrū aneum feruentis aquæ delapsus ad vltimum periculum venerat; iamque toto corpore ambugto, in super hausta casu ipso aqua exurente intestina, ægrè ducebat spiritū, cum ei vnus e nostris vocatus adfuit, Qui appositis interrogationibus animi noxas ex eo elitere instituit; Ille vel mali magnitudine, vel respirandi difficultate victus, rem in posterum dierum differri volebat. At noster, qui supremum illi diem adesse, & procrastinationem exitio futuram cerneret; sensit Diaboli fraudem, lucrum ex procrastinatione quærentis. Itaque prudenti quadam ratione per intervalla hominem interrogare instituit, sic vt neque illi molestus esset, & tamen ex eo, quæ vellet, eliceret; ita demum eius animum rite expiavit; subinde Satan primo conatu depulsus miseris modis adolescentis animum oppugnare cœpit, & nunc diuinæ iustitiæ terrore ad desperationem, nunc morbi elevatione ad longioris vitæ cupiditatem impellere. Id certamen duas tenuit horas. Tandem Sacerdos propulso, Dei benignitate, hoste, agrum ita pacavit, vt cruciatibus illis æquo, quietoque animo susceptis, Dei gratiam redimeret; nec si vitam repeteret is qui dedisset, mortem recusaret. Proinde I E S U M identidem inuocans expiravit. Sacramentorū vsus (aduersantibus licet Parochis) apud nos mirum in modum est auctus. Nam cum commu-

nican. o

nicantium numerus antea quadringentorum
 esset, hoc anno duplo maior fuit. Mulier quæ-
 dam, templum nostrum speculandi causa, quid
 nam rerum inibi gereretur adiit curiositate fe-
 lici. nam maximo nobilissimarum matronarum
 exemplo commota, vitam multis cum lacry-
 mis expiauit. Alia cum inducere in animum
 non posset, vt veterem iniuriam condonaret;
 sacerdotem nostrum adiit, auroque oblato po-
 stulauit preces nostrorum; Repudiatum est
 aurum, concessæ præces, quæ meliorem illi à
 Deo mentem impetrarunt. Sacrarum concio-
 num, sacramentorumque vsus in virginibus
 extitit maximè. Virgo primæ nobilitatis, for-
 ma, & opibus florens cælesti sponso se se conse-
 crauit. Virgo alia vix quinquennis Virgini-
 tatem Christo deuouerat, iamq; adulta in pro-
 posito perseuerabat; huius animum parentes
 cum diu, multumque omni ratione à consilio
 detertere conati essent, demum perspecta eius
 constantia conatu desisterunt, seque pio Virgi-
 nis studio obsequi velle dixerunt. Sed nimia fi-
 liæ caritate deuincti diem ex die ducere, nouas
 subinde moræ causas inferre. Illa igitur cum
 se diutiùs duci vidisset, opportunum tempus
 expectauit, quo tempore id, quod vellet à pa-
 rentibus extorqueret. In domestico conuiui-
 o patrem vino hilariorē aggressa, Quousque
 Pater filiam enecas? inquit; quid mora opus
 est? constitutum ac deliberatum habeo non ho-
 minis

minis nubere, sed immortalī Deo; vicit animū
patris libertas filie. ita illa ad cætum Virgi-
num adscripta est. Alia Virgo iam Deo sa-
cra, & si publicis Sacerdotis nostri sermoni-
bus permota, tamen confessionem procrasti-
nabat. Verum (quæ vis est conscientie) anxie-
tatem animi dissimulare non poterat. Itaque
eam mensæ assidentem ex diuini iudicij iam
iam imminētis metu quidam mentis horror
inuasit, vt cibum fastidiret, totoque corpore
perhorrescens cæteris spectaculo esset; Nec fi-
nis erat horroris priusquam statueret confi-
teri. Id cum sæpius (procrastinatio quippe
salutare consilium discutiebat) cum sæpius in-
quam idem accidisset; tandem, quæ Dei est bo-
nitas, sic animo percussa est, vt subito è men-
sa in templum se se proriperet, ibi ante sacro-
sanctam Eucharistiam proiecta, Christum im-
plorare tanta vel animi vel corporis conten-
tione cæpit, vt eius eiulatu excite cæteræ ac-
currerent & vicem eius miseratæ cum illa pa-
riter preces miscerent. Ita illa procrastinatio-
nis authore diabolo debellato, aliquando apud
sacerdotem conscientiam exonerauit, confes-
sionem animi pax & tranquillitas cōsecuta. Ex
hac probationis domo ad meliorem vitam mi-
grauit. Gulielmus Corcamus Anglus nobilit̃
quidem genere natus, sed Marthæ sorte contem-
tus, qui triginta ipsos annos cum in Societate
piæ, sancteque vixisset, colicæ, herniæ, calculi cru-
ciati-

ciati-

ciatibus extinctus laboriosam vitam eximia
patientiae laude conclusit.

Collegium Audamarense.

Audomari vberes ex sacris concionibus,
& confessionibus fructus capimus.
Quaternæ ferè Dominicis, ac festis diebus ha-
bitæ sunt in Vrbe conciones, & finitimi pagi
sermonibus ad populum adiuti. Mulieres duæ,
altera à spectris Dæmonum, altera à dementi
præcipitandi se se in flumen consilio liberata,
complures desperabundi ad spem reuocati.
Vidua forma, & ætate integra Deo pudicitiam
vovit; Aegris ac vinctis omni ope subuentum
est. Quidam suspendio damnatus immortalè
in accusatorem odium conceptum habebat. is
tamè nostrorum oratione adductus odium de-
posuit; odioq; in seipsum cõuerso, animi labes
sacra confessione, lacrymisque deleuit: ac tan-
dem æquisimo animo collum laqueo inseruit.
Sodalitas B. Virginis, & virtute, & numero
augetur in dies. Itaque ipse Audomarensis
episcopus ei nomen dedit, & sodalium virtus
in ægris, ac vinctis iuuandis, pietas in qua-
draginta horarum supplicatione ad auertèn-
dam à Belgio calamitatem extitit, Sodalitatis
ornatus supellectili auctus est. Gymnasium &
frequentia & pietate discipulorum maximè
viget. Negotium adiunxit Constantinus Ma-
gnus

gnus in scenam datus, ex nostris auditoribus ad triginta religiosa vitæ institutum suscepunt. Seminarium Anglicanum nobilibus, atque optimæ spei adolescentibus delectis, inchoatum Regis Hispani liberalissimi, æque, ac religiosissimi Principis sumptu. Exeunte anno Pater Maximilianus Capella expletis septuaginta annis ex hac ærumnosa vita ad beatam illam euolauit, qui ab ineunte adolescentia in Societatem adlectus, & publicè docendi, regendive collegij muneribus cū laude perfunctus, ne extrema quidem ætate à charitatis officiis abstinebat; itaque vt erat domesticis æquè & externis carus, magnum vtrisque sui desiderium moriens reliquit.

Collegium Duacense.

ET Duaci opera in Societatis officijs bene posita, sodales Parthenij cū doctrinæ laude, tum pietatis fama cæteris discipulis præstant; Magnaq; est virtutis eorum opinio etiã apud exteros. Vir domi suæ nobilissimus, cū de ea sodalitate inaudisset, quamuis diuturna tæbe confectus, Duacum ex vrbe proxima cum vniuersa familia demigravit eo consilio, vt in Sodalium numerum adscriptus nostris familiarius vteretur, vbi tantos in pietate progressus fecit, vt ab ijs rebus omnibus, quas cæteri habere solent in delicys, penitus abhorreret.

Inde

Inde ingrauescente morbo à coniuge, vniuersaque familia veniam petyt, si qua in re vel sanus, vel eger eorum animos offendisset. Ad extremum Dei matrem identidem implorans, in eius gratiam nudum se super nudā humum deponi iussit, ibique terram deosculans, & B. MARIAE ac LESV nomina iterans æquissimo animo expiravit. Alij porrò nostrorum opera ab impendenti animorum interitu vindicati. Iniuriam quidam inimici cæde, quam totum annum meditatus erat, vlcisci studebat; Is à sacerdote nostro admonitus Christo dolorem suum condonavit. Alius flagitijs infamis relicta domo, & coniuge, in castra se se coniecerat. ibi pellicum amoribus implicatus grauem in morbum incidit. Ex quo vbi conuuluit, relicta militia domum reuertit; vt autē conciliaretur vxori omnino adduci non poterat. Ecce tibi vocem è cælo missam repente audit, Orco damnaberis miser, nisi aliter vitam institueris. Qua ille voce perterritus ad vnum e nostris e vestigio accurrit. A quo, & Deo, & vxori conciliatus multa, ac magna signa dedit rectè instituta vita. Mulier inter hereticos educata, prauisque eorum opinionibus imbuta, cum ab omnibus catholice religionis mysterijs, tum verò ab Eucharistia maxime abhorrebat. Itaq; ad suos qui Catholici erant, reuersa, & in templum nostrum introducta, nihil præter larvas intuebatur. Nam diabolis

licis præstigijs elusa, quamuis apertis oculis,
nec sacram hostiam, nec calicem cum à sacer-
dote, de more, supra caput extollerentur, vi-
dere poterat. Sed vt à Sacerdote nostro Catho-
licis præceptis instituta, hæresim euomuit; sa-
nitatem animi, vsusque oculorum recepit; &
quo magis diuinum extaret beneficium, eodem
anno piè, sancteque admodum est mortua. Al-
tera cum Deo pudicitiam deuouisset, mutata
voluntate, cum ipso Diabolo consuetudinem
habebat, quæ vt nefandi flagitij grauitatem
sera æstimatione perpendit, veneno quod nefa-
rius amator afferebat mortem sibi consciscere
decreuit. Sed cum in Sacerdotem nostrum in-
cidisset, & per occasionem rem illi omnem ex-
posuisset, è Satanae manibus, præsentique peri-
culo erepta est, Alia flagitiosa mulier, cum
sibi aditum ad salutem interclusum videret,
amatorem, quæ domi apud se habuerat, tectis
exclusum ad sacerdotem nostrum adduxit, à
quo vterque salutaribus præceptis instructus
honestam vitæ instituit rationem. Vir ab litte-
ris, & officio commendatus voluptatum ille-
cebris irretitus tenebatur. Is per æstiuum tē-
pus cum animi causa vrbe egressus obambu-
laret solus in amæno loco, ac deuiso se in her-
bam abiicit, ibi illum fessum de via arctior
quidam somnus complexus est, tum in quiete
hanc sibi visus est uocem audire. Horrendum
est incidere in manus Dei uiuentis. Qua ille
voce

voce

voce percussus ad Dei Matrem, quæ adesse videbatur, confugere cum vellet, conspexit eam sua flagita auersantem, discedere, & cum illa somnus abscescit. Reuersus inde domum graui corripitur morbo, qui ei salutaris fuit. Per quietem illi denuo B. Maria, quam vnice venerabatur, species oblata monentis, vt abstergis vitæ maculis, recte, honestæque vitæ rationem iniret, Et Virginis admonitionem egri valetudo est consecuta. Ille autem amantissimæ patronæ suæ cum paruisset, mentis quoque recuperavit sanitatem. Tres præterea viri ab hæresi; duæ mulieres à turpi corporis quæstiu auocata; In duobus ægris curandis sacrarum reliquiarum vis, & religio declarata; Fæmina diuturno grauique implicita morbo, sacerdotem nostrum euocauit; hæc sacrorum ossium thecam, quam ille secum attulerat, piè, magnæque cum fiducia diuinæ benignitatis osculata, ex templo recepit sanitatem. Altera, quæ per nimiam inediam obstructis visceribus, ac voce interclusa, cibum capere non poterat, pari ratione sanata.

Collegium Antuerpiense.

NEque Antuerpiæ cessatum est, complures ad honestam vitam reuocati, ex hoc numero tres in matrimonium pellices duxerunt; Tredecim ab hæresis peste liberati. Duodecim

decim grauiter inter se dissidentes ad concordiam adducti. Adolescentine patrem ob heresim exulantem sequeretur, persuasum. Fœmina, quæ identitem ab infestissimo diabolo verbis, ac verberibus male accipiebatur, sacramentis ad certamen armata bene pugnavit. Hæretica mulier, quæ vigesimum iam annum incautos animos hæresi imbuebat, nostro sacerdote authore, & agente conceptum ipsa virus euomuit. Puella quædam fratribus quinque hæreticis diuersarum sectarum ministrabat, ac toties mutabat religionem, quoties alicuius eorum gratiam inire cupiebat. hæc tandem Deo fauente edocta veritatem, ad Catholicos transijt, hoc in vera religione constantior, quo lenior in falsa extiterat; Matriona cū hæretica psallendi ratione delectaretur, subito ac mortifero filie casu infaustum carmen abruptit, erroremque nostro sacerdote authore deposuit. Milites quinque per causam stipendij malignè persoluti signa deseruerant. Hi comprehensi suspendio addicti erant. At iudicum sententia mitigata, decretum est vt vnus capite defungerentur, eius quemcunque licitor arriperet. Ecce tibi dum omnes à nostris ad mortis aleam præparantur, è circulo abripitur ad supplicium vnus, qui ex omni numero velut securus periculi minime attendebat ad ea quæ à nostro Sacerdote dicerentur. Quidam cædis factæ spectator elapsis authoribus

comprehensus tanquam sceleris particeps damnatus est capitis, quo ille nuncio exanimatus linquente animo in terram concidit; ubi vero animus cum voce redijt, iustus es Domine, inquit, & rectum iudicium tuum; Parētes enim mei imminente patriæ bello, cum prouiderent fore, vt eorum liberi aut opprimerentur communi malo, aut ab se auellerentur; quorū corporibus non poterant, animis certe prospicere decreuerunt. Itaque cum nos omnes conuocassent salutaribus præceptis armarunt, magno pere obtestantes, ne quando committeremus, vt illa nobis effluerent ex animo, Præcipuum præceptū fuit, vt quotidie prima luce gratias Deo pro nocte proxima feliciter exacta impense ageremus; eiusque implorarem auxilium ad eum diem ex diuinis præceptis agendum: id si faceremus Deum vitæ custodem ac magistrum, sin negligeremus ultorem ac vindicem nos habituros. Paternam prædictionem comprobauit euentus. ex eo tempore nullus omnino abierat dies, quo die salutari parentū consilio non parerem, vnus ille dies, qui me veris instituti, paternique præcepti immemorem offendit, tanto huic periculo quasi inermē obiecit; vt cedis ab alijs factæ ipse pœnas luerem, qui sceleris testis potius fuisset, quam particeps: Proinde hoc supplicium mihi, non tam ab hominibus, quàm à Deo constitutū placide sub eo; meaque morte si nihil aliud religionem

gionē paternæ sanciam disciplina . Itum præ-
terea est ad vicinas militum stationes, ac præ-
sidia . Nec milites solū ad christianę vitæ nor-
mam directi, sed etiam lixæ, & calones cate-
chismo instituti . Senatus Antuerpiensis per
appositam Collegio attribuit sedem . Itaque
Gymnasium edificare cepimus . In ædificium,
amicis adiuuātibus, ad tria aureorum millia
insumpsimus . Ad discipulorum multitudinē
accessit nobilium adolescentulorum contuber-
nium, cuius administratione alijs concessa, tu-
tela nobis, magna voluntate ciuium, est reser-
uata . Initiatæ sunt nouæ exedræ ineunte octo-
bri, & celebritatem auxit drama tanta, tum
vulgi, tum procerum approbatione actum, vt
palam prædicarent, dignum gymnasium tali-
bus discipulis, dignos discipulos tali gymna-
sio . Decessit è vita Henricus Droueus Anglus
vir nobilissimus, quem Anglicanus carcer
Societati pepererat . Diuino autem consilio fa-
ctum videtur, vt litteris, quas ab Vrbe de So-
cietate ineunda expectabat, in ipso carcere ac-
ceptis, eodem tempore & iniustis vinculis sol-
ueretur, & ipse iustissimis vinculis Deo se ob-
stringeret, ac Societati . Deuēctus Antuerpiā
summam aureorum millium circiter vndecim
ex suis bonis redactam Collegijs assignauit
Anglicanis . Ceterum dum in hac vrbe pro-
ficiendi ad Tornacense tyrocinium in dies
opportunum tempus expectat, improuiso mor-

132 P R O V I N C I A
ho extinctus ad caelestem professorum domum
euolauit, Professus antequam tyro.

Collegium Leodiense, & Tra-
iectense.

Magnus Leodij non doctrinae solum, sed
etiam pietatis fructus est perceptus e
scholis; argumento est, quod sexdecim nostrae
disciplinae alumni se ad varias religiosorum
hominum familias adiunxerunt. Puella Aquis-
granensis quindecim annos nata, cum ad nos
confugisset, quamuis repugnate parente Ana-
baptista, magno animi sensu baptizata est. Et
baptismi vis extitit in spectris, quibus antea
identidem vexabatur, abstergendis eadem de-
nique a parentibus expressit, ut sibi ad catho-
licos caetus adire, & susceptam religionem tueri
liceret. Alij praeterea, aut ab haeresi adducti
sunt, aut nutantes in auita religione confirma-
ti. Vincit christianis praecipis imbuti; Dam-
nati ad supplicium placide subeundum erecti.
Praedo haereticus morte multandus haeresim oc-
cultabat veritus ne quam familiae suae labem
aspergeret. Sed a nostro Sacerdote conuictus,
Errore damnato, Catholico ritu animum ex-
piauit. Ductus ad supplicium veniam a po-
pulo, & precum subsidium petijt, multisque
datis Catholicae pietatis documentis forti ani-

mo veterum scelerum pœnas luit. Mulier filiolum ex adulterio suceptum extinxerat, sceleris euiçta gentis moribus agenda erat in cruce. Hanc desperatione torpentem ita Sacerdos noster erexit, vt enixe Deo gratias ageret, qui ex ea in hac vita scelerum pœnas repereret.

Eadem penè societatis officia Traiecti, quæ Leodij præstita, illa Traiectensium Sociorum propria, Sodales B. Virginis longo se flagris verberantium agmine supplicationem habuerunt. Auctæ sunt nostrorum ædes accessione ædium Sancti Amandi olim Traiectensis Episcopi, in quibus ædibus etiam nunc sanum cū ara extat, vbi fama est illum rem fecisse diuinam, pergratumque fuit ciuitati sacrum illū locum Sancti Viri vestigijs nobilitatum, ad sacros homines rediisse. Prætoris & Senatus liberalitate ædes hæc coemptæ sunt mille aureis; ac domus ipsa ad nostrorum vsum atque habitationem satis ornata.

Brugense & Imprense Collegia.

Brugis quoque fructus labori respondit. Sacramenta celebrioribus diebus festis celebrantium numerus ad octingensimum excreuit; quod permagnum est in vrbe cincta belli
 I 3 peri-

periculis, ac pene ab incolis deserta. Sacra suppellex theca argentea, & vario vestitu (quæ octingentis florenis æstimantur) est aucta. Bibliotheca Iacobi Pamelij Audomarensis Episcopi designati libris testamento legatis cumulatâ. Magistratus, qua est in nos liberalitate, ædes ubi habitamus nobis coemit. Scholæ ingenijs, exercitationibus pietatis æque, ac doctrinæ studijs florent. Data populo est magno plausu, dramate vario *Athalia*. Manavit etiâ nostrorum industria ad exteros. Inter disidentes coniuges complures concordia constituta: Duæ flagitiosæ mulieres ad pudoris studium reuocatæ. Ab hæreticis abductus vnus; multi dubij confirmati. Missi duo *Audelburgum* (propugnaculum idest aduersus hostes) ad præsidiarios milites iuandos. ex his plures nostrorum sermonibus adducti pellices sibi in matrimonio stabili collocarunt.

Ipris Matrona diues templum calice argenteo, sacerdotaliqve vestitu, collegium luculentis prædijs donauit. Sodalium P. Mariae pietas, ac sedulitas non modo in ægris visendis, egentibusque pecunia iuandis; sed etiam in idiotis catechismo imbuendis enituit. Quatuor e nostris per diæcesim sparsi rectè operam posuerunt. Mulier quod ab ineunte pene ætate Diabolo familiariter vsa esset, in custodiam tradita, ad mentis sanitatem redijt. Magnus igni cremandus magna pœnitentiæ signa dedit.

dedit. Anus ob morbi grauitatem in Deum,
 contumeliosa, cum nihil verba proficerent, fa-
 cto pro ea sacro, mitigata est, proinde animo
 rite procurato, plena spei bonæ excessit e vita.
 Quidam, qui in hæresis suspicionem venerat,
 solemnī fidei professioni exilium anteferebat,
 sed nostrorum hortatu professioni fidei priua-
 tam peccatorum confessionem adiunxit. Tres
 capite damnati, cum nullum reliquissent con-
 solationi locum, nostri sacerdotis hortatu sup-
 plicium suis sceleribus debitum æquo animo
 subierunt. Alius, qui ob manifestum scelus
 morti addictus, tamen crimen inficiabatur,
 tandem crimen confessus quieto animo pœnas
 dedit; Irrepserat in Virginis solitariæ domum
 improbus adolescens, vt ei pudorem eriperet;
 At illa plena nostrorum monitis obserato vi-
 riliter cubiculo, flagitiosum furem exclusit;
 eique in posterum cum negotij conficiendi spe
 ademit conandi voluntatem.

Collegium Cortacense.

FVnestum fuit Cortacense collegium morte
 Gulielmi Quarrei nobilis, ac magnâ expe-
 ctatione adolescentis. Is valetudinis causa ex
 Louaniensi Seminario huc missus, mortis locū
 inuenit, ingenti vel lætitia sua, vel admira-
 tione nostrorum. Haud ita multo ante eodem
 loco, ac morbo alter adolescentulus ætate par,

studijs coniunctissimus decesserat, quo cum ali
 quot ante annis ita compositus fuerat in quo-
 dam dramate, vt ille Chrysostomi, ipse Basilij
 personam ageret. Hic igitur cum diutina tabe
 confectus egregia dedisset documenta virtutis
 suę, à Chrysostomo suo (ita illum alterum ap-
 pellabat) quem ipse in Societatem adduxerat,
 in cælum euocatus, velut ex composito dece-
 sit, ipso D. Chrysostomi sacro die, vita eius ad
 eum diem non sine medicorum admiratione
 prorogata. Viri nobilis sumptu coempta est
 domus proxima, & accessio nostris ædibus
 adiuncta, ea est & nouo gymnasio, & dilatan-
 dis habitationis angustijs percommoda. Dra-
 ma non inelegans datum, magno etiam Sena-
 tus plausu, quem non vulgari munere decla-
 ravit. Apud nos continentium ardor tantus
 est, vt ciliciorum asperitatem, humi cubatio-
 nes, potationes aquę, ceteraque eiusmodi in-
 delicijs habeant. Adolescens nocturnis, diur-
 nisque spectris tanquam furijs agitatus ex-
 piata rite conscientia, pacem inuenit. Alter
 admonitus à nostro sacerdote, vt priusquam
 in viam se daret sacramētis se ad iter instrue-
 ret, non tam spreto, quam dilato salutari con-
 silio, iter suscepit magno suo malo. Non ita
 multum viæ ab vrbe progressus, in denium lo-
 cum diuertit, ibi vestigio fallente crus fregit,
 casus acerbitatem augebat perfrigida tempe-
 stas vulneri inimica, & inops humani omnis
 auxilij

auxilij solitudo, Tutela B. Virginis implorata
saluti fuit. Vix Dei parentem inuocauerat,
cum repente homo militaris, idemque chirur-
gus adfuit, qui desertum alioqui locum præ-
teruectus, vt illum afflictum vidit, misericor-
dia captus, è quo desilit; & subleuatum humo
(Samaritanum alterum diceret) iumentoque
impositum in pagum proximum deuehit, in
hospitio deponit, fractum crus qua valebat
arte lenit, ac fouet, obligatoque vulnere eodẽ
die reuehit domum, vt idem paucis horis, &
iram Dei vindicis, & Deiparæ patronæ opem
experiretur. Villa quædam suburbana Diabo-
li, aut præstigiatoris cuiuspiam fraude adeo
erat infesta, vt identidem saxorum quasi gran-
do eius tecta horrendo fragore perumperet,
ac tota domo saxa volitantia suppellectilẽ fran-
gerent, nullusque omnino tutus esset à lapida-
tione locus. Villæ Dominus malò territus adit
curionem, ab eo ad nos reiectus consilium &
auxilium petit. Suadent nostri, vt domesticos
confessione, villam exorcismis expiandam cu-
ret. Haud ægre persuasum: expiationem quies
est consecuta. Quidam sacerdoti nostro ritẽ
confessus confessionem sibi expertus est salu-
tarem; Domum regressus, cum ad focum assi-
deret, repente turbo in caminum incubuit, eo-
demque tempore è celo missa vox ad aures ac-
cidit. fuge hinc, ne pereas; Paret ille continuò
caelesti voci, & procul abscedit. Vix se in tu-

tum receperat, cum camini culmen uento cō-
 uulsum in focum ipsum corruit, vnde nisi ille
 cesisset, profecto oppressus, sepultusq; iacuis-
 set: tanti fuit per confessionem in gratiam
 redisse cum Deo. Præter custodias, & valetu-
 dinaria Urbis, obita sunt stationes militum,
 vectorumque, & baiulorum contubernia, ac
 salutaribus monitis adiuta. Multi sublatis
 controuersis ad concordiam adducti. Familia
 duæ in primis nobiles de luculenta hæreditate
 infensis animis contēdebant. inter eos ex æquo,
 ac bono lis composita est. Cænobio cuidā vir-
 ginum in partes distracto per nostros pax red-
 dita, optima Antistita, ex Abbatis, regisque
 voluntate constituta, suus quoque concioni-
 bus fructus constitit. Cum quidam e nostris
 in aurigas inuectus esset, qui plaustris, carris-
 que perstreptentes diebus festis Sacra officia
 perturbarent; proximo die Senatus edicto cau-
 tum est, ne quis diebus festis plaustra, aut car-
 ros ageret, oneraret, & oneraretue, graui pæ-
 na iis, qui secus facerent constituta. Franci-
 scanæ familiæ primores Prouincialibus comi-
 tijs non solum nostros ad disputationes inui-
 tatos priuatim per humaniter exceperunt; sed
 etiam publice societatem Commissarij voce
 pro concione ingenti cum approbatione ciuit-
 tatis miris laudibus extulerunt. Quibus nos,
 ne officijs vinceremur, gratiam referre studui-
 mus, tum per discipulos nostros, qui egregia
 illius

illius ordinis facta speciosis emblematis expresserunt, tum per domesticos, qui nullum in eis colendis officij genus prætermiserunt. Canonici Harletecani ex proximo oppido, quod minus esset ab hostibus tutum, in hanc urbem commigrarant. Hi nuper nostrorum opera secum urbanis Canonicis coniunxerant, tamen disuncti locis seorsim diuinas laudes in templo canebant. Sed proximè perfectum est, ut coniunctis animis, ac studijs, in æde B. Virginis non solum conueniant, sed etiam concinant.

Collegium Gandauense, Vallen- cenense, & Insulense.

Concionibus, alijsq; Societatis nostræ muneribus Gandauensis Ciuitas pietate auctior existit in dies. Iam qui in æde nostra sacramenta celebrioribus festis diebus frequentant, sexcentorum numerum facile excedunt. ex his complures ad sacros religiosorum hominum cætus, præcipuè vero Capucinorum, & B. Claræ sese aggregarunt. Multæ puellæ præsertim, ac mulieres præclara dederunt documenta virtutum. Puella domesticorum suorum perfidiam auersata domo excessit, & Christi causa deserens omnes, pariter & ab omnibus deserta in solitudinem se recepit, ibi quadrante panis hordeacei per sex hebdomadas famem.

Summa

*summa omnium admiratione toleravit, idque
 ijs locis, quæ lupis infesta esse constabat. At
 alia quæ insano cuiusdam amore flagrabat, cū
 illius desiderium ferre non posset, decreuerat
 vesani amoris flammam præterfluente amne
 restinguere. Iamque ad flumen accesserat, ut
 se præcipitem daret, cum diuina quædam vis
 furorem eius represit; inde cum in Sacerdotū
 nostrum incidisset, eius secundum Deum ope,
 & conceptum animo scelus, & causam scele-
 ris abiicit. Felicior alterius, quæ Christum
 crucifixum adamauerat, conditio fuit. Virgo
 eximia pietate cum missæ sacrificio religiosè
 admodum interesset, sacram hostiam solis in-
 star ingenti lumine collucere, atque ibi Chri-
 stum cruci affixum languere conspexit. Rei
 fidem facit non modo ante acta vita Virginis,
 verum etiam consecuta. ex eo incredibile est,
 quam sæpè illa Christi mortem meditans diui-
 ni amoris vi concitata abducatur à cor-
 pore; quamquam demissè ipsa de se, & loqua-
 tur, & sentiat. At mulier flagitiosa cum tur-
 pis vitæ pertæsa in salutis viam redire inuito
 diabolo conaretur; præclaras edidit pugnas;
 Namque ille, qui quatuordecim annos cum il-
 la consuetudinem habuisset, horrèdis spectris,
 ac minis eam deterrere nitebatur, ne se dese-
 reret. sed vicit omnia Deo freta constantia.
 Mulier expiatum rite confessione animum sa-
 cro sancti Christi corpore armabat, diurnisque,
 ac no-*

ac nocturnis precibus cum hoste pugnabat :
 Nec prius pugnae finem fecit, quam ille victus
 chirographum mulieris sanguine exaratum
 in frustra discersit . Nec minus fortis aduer-
 sus amatores virgo fuit , quā hęc mulier ad-
 uersus diabolum fuerat . ea cum à pluribus
 procis sane honestis amaretur, omnium amo-
 res, illecebras, dona contempsit, vt illi cum spe
 potiundi abijcerent petendi voluntatem .

Vallencenensium autem Sociorum labor in
 ciuitate colenda par, fructus non dispar fuit ,
 Nostrum Gymnasium magna cœnobarum
 multitudine celebratur . Ad celebritatem
 dialogi, & declamationes publicè habitæ vel
 plurimum valuerunt . Concionum fructus ex-
 titit maximus ; Nam cum ante nostrum ad-
 uentum celeberrimis diebus festis vix qua-
 terni in sacris paræciarum ædibus sacrosan-
 ctum conuiuium inirent ; satis constat nuper
 in vna æde, in vno die inisse ad ducentos . Chri-
 stianę fidei rudimenta maxima puerorum, puel-
 larumque frequentia, & vtilitate traditur,
 ut magnam in spem veniamus, vbi hęc sobo-
 les adulta erit, urbem olim ambiguae fidei fi-
 delissimam futuram .

Porro in Insulensi quoque vrbe egregiè la-
 boratum est . Quatuor & viginti in vincula
 coniecti impiarum opinionum errores depo-
 suerunt, & expiatis rite animis, cum Deo &
 eius Ecclesia in gratiam redierunt . In his tres
 erant

erant Angli prædones à pueris deprauati, qui posita cum errore ferocia, placide patibuli tormenta pertulere. Homo abdomini natus totum biennium neglecto diuino cultu, se in vinum, epulasque ingurgitabat quotidie; omnisq; sani consilij impatiens, amicorum honesta suadentium dicta non modo animo, sed ne auribus quidem admittebat. hic primo nostrorum congressu victus commutata repente voluntate, religionem quam exuerat, induit; & frugalis, honestæque vitæ genus instituit. Fuit ex alūnis nostræ disciplinæ, qui magnum damnum facere, quam cum heretico consuetudinem habere maluerit, compluribus etiam in summo discrimine nostri auxilium attulerunt. Mulier à consilio precipitandi se in flumen deterrita est. Alia cruce, & agno Dei munita, & ab aquis, & à resti, quam diabolus familiaris amator ei offerebat vindicata. Meretrices tres à turpi quæstu abductæ, quarum vna nupsit, altera se Deo dicauit, tertia cælebs mansit. sublata etiam concionibus spectacula, quibus populus festis diebus auocabatur à templo.

Montensis Sedes, & Bruxel- lensis.

Montibus Societas nostra Senatui cara
in primis, & accepta est. Declarauit
id Se-

ad Senatorum assiduitas in audiendis concionibus nostrorum, cum esset aliorum nobilium Concionatorum copia. Obeunt nostri urbanas puerorum scholas, ac pauperum cætus catechismo erudiunt, magna Magistratus voluntate.

Bruxellis ad primariam Urbis ædem concionandi causa vocati sumus; & noua sedes nostrorum instaurauit industriam, fructusque solito vberiores tulit. Aliquot ab hæresi ad auitam religionem traducti. Anus desperatæ valetudinis deposito mentis errore corporis sanitatem recepit; & eius exemplum apud filium valuit, vt ad Catholicos rediret. Damnatis capite opera est utiliter data. Ex hoc numero desperabundus ad spem salutis erectus. Nonnulli etiã a cæde reuocati. Inter duos pugnae locus, tempusque conuenerat, resque magno ciuium concursu celebrabatur, sed nostri Sacerdotis interkursu rixa sedata est. Maior quaedam inter Principes viros erat orta discordia, que magno patriæ bono, per nostros homines est restituta. In Virginum cænobio paupertatis disciplina, quæ planè prolapsa iam erat, restituta; Catechismus cum à nobis in precario templo maxima hominum frequentia, secundaque concione explicaretur, aduersarij vsus est eo quem adiutorem esse oportebat. Dum nosser diligentissime a circumfuso populo audiretur, curio ipse inuidia incitatus in mediũ pro-
uolat,

uolat, magnisque clamoribus cathedram euer-
 tit, cœtum puerorum dispergit, in Societatem
 nostram inuebitur. Res mali exēpli, vt erat,
 Senatui visa est; Itaque eius iussu ille pro con-
 cione perperam dicta reuocauit. Sed cum mi-
 nus bona fide is nobiscum redisse in gratiam vi-
 deretur; in opportunius templum laborem no-
 strum transtulimus, vbi vberiore etiam ex
 puerorum disciplina percipimus industria fru-
 ctum; nec minor consecuta est modestiæ laus,
 quam industriæ; collaudauit enim ciuitas fa-
 ctum sociorum, qui cedere ne contenderent,
 quam ne cederent, contendere, maluissent. His
 igitur rebus adducti, qui vbi cum potestate
 præsumunt, collegium nostrum vehementer ex-
 optant, atque ad eam rem annuum pædical ter-
 norum millium aureorum attribuerunt. In ca-
 stris quoque aduersus militarem licentiã pu-
 gnatum est acriter, vt furtis, rapinis, adulte-
 rijs, alijsque flagitijs, ac sceleribus temperare-
 tur; se date rixæ, vaga multorum libido nu-
 ptijs constricta; sacramentorum vsus frequen-
 tior inductus, multorum pietas ad diuinum
 cultum excitata; obseruatum est eos, qui sacris
 globulis vterentur, rarius in pugna plumbeis
 glandibus lædi. Itaque tanta fuit multitudo
 militum talia præsidia quærentium, vt ne in
 maxima quidem talium rerum copia satisfieri
 eis potuerit. Miles erat, qui Satanae instinctu,
 modo in lacunas, modo in ignem se cõiciebat;
 is per

is per nostros à vexatore diabolo liberatus, nunc strenuè militat. Alter spectris & occultis uerberibus, tanquam à furijs agitabatur, qui animo rite expiato, sensit conscientie angores sibi pro furijs fuisse; in iisdem castris ut pax inter milites constitueretur, bellum impuris mulieribus est indictum, quæ castris exuta, expulsæque profugerunt. corrogata item ex aleatoribus stipe, egentes milites subleuati sunt. Monasteria, ac vici à flamma, & rapinis vindicata.

Excursio Grœningensis, & Hollandica.

Grœninga est Frisæ metropolis, hæres infecta, quæ quod Hispano pareat Regi, vehementer à perduellibus oppugnatur. Hæc duo à nostris missi nuper, in difficillima tempora inciderunt: nam paulo post nostrorū aduentum, vrbs à Regis, Dei quæ hostibus obsideri cepta est. Nostrī autem ob eam causam ab improbis ciuibus apud plebem in inuidiam adducti. Itaque cum domi, forisque hostibus cincti essent, non tam agendi, quam patiendi materiam habuerunt. Quippe ciues impij, ac turbulenti certatim nostros maledictis, criminibus, iniurijs onerabant, vsque eo, ut ades nostras infamibus chartis notarent, vitreas fenestras

& nostras

nestras saxis perfringerent: Solatio fuit in
 tanta temporum iniquitate & equitas senatus:
 & vulgi lasciuientis insolentia ferendo, ac dis-
 simulando victa est: Nec in fulcienda religio-
 ne, & ecclesiastica disciplina nihil nostri pro-
 fecerunt. Multa senatus salutaria ciuitati,
 nostris authoribus sanxit, vt hæretici mani-
 festi, qui à Sacramētis abhorruissent, sacra, &
 solemni carerent sepultura; vt Catholici no-
 xiam cognatorum, atque affinium consuetudi-
 nem fugerent, vt inducta ab hæreticis post ci-
 bum, per speciem gratias Deo agendi ratio
 perpotandi ad ebrietatem, funditus tolleretur.
 Curatum est etiam, vt Quadragenarij ieiunij
 tempore oua venalia non haberentur in foro,
 vt clausis officinis festi dies agerentur, hære-
 tici libri comburerentur, B. Virginis rosariū,
 quod per ludibrium diaboli scuticam appella-
 bant, in pristinum honoris locum rediret. Cum
 Anabatistis quoque, qui hic sæpè cætus no-
 cturnos habent, & clandestinos, negotium no-
 bis fuit. Ex horū manibus vnus ereptus, mul-
 ta nobis de noctuis illis lucifugis, tāquam my-
 storia enunciauit. Locum & tempus conue-
 niendi inter eos hac ratione denunciari. Pue-
 ram cum Sarcinula mercium circum mitti per
 urbem, qui clamitans noua cochlearia stanea,
 à cōsors, quos aliquid empturis accersatur, &
 his domum, horamque conuentui constitutam
 indicet. Præsto esse deinde pro foribus custodē,
 qui

qui teſtera data, acceptaque eos intromittat. Turba huius proceres, & concionatores ſunt infimæ ſortis homines, atque idiotæ, diſerte tamen & doctè, ſi Deo placet, concionari exiſtimantur, cum in concionibus euangeliorum ſcholia, aut interpretationes ſuo arbitratu dilatent, coarctent, probent, improbent, pseudo-martyres ſuos predicet, præterea nihil. Eodem tamen (quæ vis eſt veritatis) fatentur veritati affines eſſe Ieſuitas, quippe qui & res humanas contemnunt, & libera oratione vitia hominum accuſent, atque in cultu corporis elegantiam negligant. cuius rei argumento eſſe, quod induſis puris vtantur, non criſpantibus & lactucatis vt cæteri. Atqui boni iſti Ieſuitarum laudatores ſummopere impedire conati ſunt, quominus Societatis collegium inſtitueretur. Sed veritas vicit inuidiam, impro- rum hominum conatibus, boni fortiter reſtiterunt, quorum omnium hæc vna vox eſt, nunc demum Ieſuitarum beneficio, ſe ſcire quid tandem ſit eſſe Catholicum. Sacello noſtro additus ſplendor quæ ſacris imaginibus, quæ egregijs ornamentis. Piorum numerus, & pietatis ardor augetur in dies. Puerorum ſtudia in Catecheſi per diſcenda vſque eò flagrant, vt nihil ſupra. Militibus, & valentibus, & agris opera nauata eſt diligenter.

Plus in Batauis excolendis, vt laboris ac periculi, ita etiam fructus extitit. Tres ſacer-

dotes in Hollandiam, & Zelādiam insulas Ca-
 tholicis infestas, mutato vestitu se se insinua-
 runt. & vrbes, oppida, pagos obeuntes auita
 religionis igniculos penè extinctos excitarūt.
 Fructus hinc aestimari potest, quòd vnus ad
 octoginta, plerosque pueros etiam duodenum,
 aut quaternum denum annorum rite baptiza-
 uit: præter alios innumerabiles, in quibus ne-
 glectas ab hæreticis baptismi ceremonias sup-
 pleuit. Porro ad sacram confessionem, & com-
 munionem plurimi adducti, qui amplius vi-
 ginti annos abstinerant. Ratio lutherana ge-
 neratim dumtaxat peccata confitendi, multis
 locis sublata est. Catholici quorum plerique,
 nihil præter nomen retinebant, catholica reli-
 gionis præceptis, instituti, & ad spem salutis
 erecti. Senex erat septuagenarius, qui vt tur-
 piter flagitioseque vixerat, adeò erat praua
 consuetudine obstrictus, vt quamuis grauitè
 egrotaret, nullius salubris consilij patiens es-
 set. Itaque obfirmato animo sacerdotis nostri
 monentis, vt aliquando ad sanitatem mentis
 rediret, & Dei, nisi faceret, iram inferorumq;
 supplicia, intentatis dicta penitus respuebat:
 ab eiusque conspectu se totum auertebat. Hic
 Sacerdos submissis genibus, miseri illius salu-
 tem enixe à Deo deprecari cœpit, idemque cæ-
 teros, qui aderant, facere iubet. Mira dictu res,
 Durus atque obfirmatus animus piorum præ-
 cipibus emollitur, ac flectitur; vniuersæque vi-
 te pec-

de peccata rite cōfiteus multis eluit lacrymis.
 In Zelandia; vbi dominantur Angli, maiore
 periculo, haud minore fructu, vnus è nostris
 versatus est. Vlissingæ, quod est prædonum
 receptaculum, baptizauit duodecim, Gonzæ
 triginta, vtrouique sparsit semina pietatis,
 quæ suo tempore fructum ferant.

PROVINCIA GERMANIA SUPERIOR.

N Prouincia Germania Superiore
 Socij fuerunt fermè trecenti.
 Ingolstadij sexaginta quinque,
 Monachij quinque & triginta.
 quinquè minus Dilingæ.

Augustæ duodeciginta. Ratisponæ sexdecim,
 totidem Lucernæ. Quatuordecim Hale, Vno
 plus Friburgi, Bruntiati vndecim; Landspergæ
 duodequadraginta. In sede Constantiensi,
 itemque Oetingensi quini. Imminuta Societas
 morte veterani vnus, aucta accessione tyro-
 num quatuor & viginti.